

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆՉԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՈՒՄ  
ԻՆՔՆԱՎԱՐ ՊԱՇՏՈՆ ՋԲԱՂԵՑՆՈՂ ԱՆՁԱՆՑ (ՔՆՆԻՉՆԵՐԻ)  
ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ**

**I. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ**

1. Սույն ուսուցման ծրագիրը (այսուհետ՝ Ծրագիր) ներառում է Հայաստանի Հանրապետության քննչական կոմիտեում ինքնավար պաշտոն զբաղեցնող անձանց (քննիչների) 2026 թվականի վերապատրաստման կրթական չափորոշիչները, ուսուցման ձևը, ժամաքանակը և ժամանակացույցը, ինչպես նաև դասավանդվող առարկայական ծրագրի համառոտ նկարագիրը:

2. Ծրագիրը նպատակաուղղված է քննիչների մասնագիտական գիտելիքների և հմտությունների շարունակական կատարելագործմանը հետևյալ ոլորտներում. քրեական իրավունք, քրեական դատավարության, քրեագիտության արդի հիմնահարցերը, փորձագիտական գործունեության և դատական փորձաքննությունների ժամանակակից հնարավորությունների, Հայաստանում կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության կանխարգելման ու դրա դեմ պայքարի, երեխայի նկատմամբ բռնության քննության առանձնահատկությունների, զինվորական ենթակայության կարգի և զինծառայողների կանոնադրային փոխհարաբերությունների դեմ ուղղված հանցագործությունների քրեաիրավական խնդիրների, կիրքեռհանցագործությունների որակման ու քննության առանձնահատկությունների, քրեական վարույթներով ՄԻԵԴ իրավական դիրքորոշումների կիրառման արդի հարցերի, կալանքի և այլընտրանքային խափանման միջոցների, հարցաքննության մեթոդների, փողերի լվացման հանցակազմի քննության առանձնահատկությունների:

3. Վերապատրաստման ժամաքանակը ՀՀ քննչական կոմիտեի ղեկավար պաշտոն զբաղեցնող քննիչների<sup>1</sup> համար սահմանվում է 16 ակադեմիական ժամ, ուսումնառության ժամկետի տևողությունը՝ 2 օր:

4. Կոմիտեի քննիչների համար վերապատրաստման ժամաքանակը՝ 24 ակադեմիական ժամ, ուսումնառության ժամկետի տևողությունը՝ 3 օր:

5. Վերապատրաստումն առավելապես իրականացվում է դասավանդման ինտերակտիվ մեթոդներով: Դասավանդվող առարկայական կուրսերի (դասընթացների) ընտրությունը քննիչների կողմից կատարվում է ըստ Հավելված 1.1-ում ներկայացված փաթեթների:

<sup>1</sup> ՀՀ քննչական կոմիտեի կենտրոնական մարմնի, զինվորական քննչական գլխավոր վարչության, Երևան քաղաքի քննչական վարչության, մարզային քննչական վարչությունների ստորաբաժանումների (վարչությունների և բաժինների) պետեր և տեղակալներ:

6. Վերապատրաստման ժամանակացույց է սահմանվում 2026 թվականի մարտ-դեկտեմբեր ամիսները:

## II. ԴԱՍԱՎԱՆԴՎՈՂ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐԻ (ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ) ՑԱՆԿ

### 1. ՀՀ քննչական կոմիտեի ղեկավար պաշտոն զբաղեցնող քննիչների վերապատրաստման դասընթացների մոդուլ

N	Դասիչ	Անվանում	Ժ/ք
1.	IC-003-26	ՀՀ քրեական և քրեադատավարական օրենսդրության արդի հիմնախնդիրները	4
2.	IC-004-26	Քրեաիրավական և քրեադատավարական ոլորտի Վճռաբեկ դատարանի նախադեպային և Սահմանադրական դատարանի որոշումների կիրառման հիմնահարցերը, քրեական վարույթներով ՄԻԵԴ իրավական դիրքորոշումների կիրառման արդի հարցերը	2
3.	IC-005-26	Կոռուպցիոն բնույթի հանցագործությունների քրեաիրավական առանձնահատկությունները և քննության մեթոդիկան	4
4.	IC-006-26	Փողերի լվացման /ահաբեկչության ֆինանսավորման/ հանցակազմի որակման առանձնահատկությունները և քննության մեթոդիկան	4
5.	IC-007-26	Հանցավոր ճանապարհով ստացված գույքի հայտնաբերման, արգելադրման և բռնագրավման առանձնահատկությունները	2

### 2. ՀՀ քննչական կոմիտեի քննիչների վերապատրաստման դասընթացների մոդուլ

N	Դասիչ	Անվանում	Ժ/ք
1.	IC-008-26	Փորձագիտական գործունեությունը և դատական փորձաքննությունների ժամանակակից հնարավորությունները	2
2.	IC-009-26	Զինվորական ենթակայության կարգի և զինծառայողների կանոնագրքային փոխհարաբերությունների դեմ ուղղված հանցագործությունների քրեաիրավական խնդիրները	4
3.	IC-010-26	Կիբեռհանցագործությունների որակումն ու քննության առանձնահատկությունները	4
4.	IC-011-26	Խոշտանգումների քրեաիրավական բնութագիրը և քննության առանձնահատկությունները	2
5.	IC-012-26	Ընտանեկան և կենցաղային բռնության հատկանիշներով հանցագործությունների քննության առանձնահատկությունները, ինչպես նաև բռնության ենթարկված անձանց ուղղորդման, աջակցման հետ	2

6.	IC-013-26	Մեղադրյալի բացակայությամբ իրականացվող վարույթի առանձնահատկությունները	2
7.	IC-014-26	Խափանման միջոցների տեսակները. Կալանքը և այլընտրանքային խափանման միջոցները	2
8.	IC-015-26	Գեների հիման վրա կատարվող բռնարարքների քննությունը	2
9.	IC-016-26	Անչափահաս կամ փոքրամասնության խմբին պատկանող իրավախախտների իրավունքների պաշտպանությունը	2
10.	IC-017-26	Օպերատիվ-հետախուզական գործունեության հիմնախնդիրները, նախաքննության և օպերատիվ- հետախուզական գործունեություն իրականացնող մարմինների համագործակցությունը	2
11.	IC-018-26	Երեխայի նկատմամբ բռնության դեպքերով և հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող անձանց մասնակցությամբ վարույթներով քննության առանձնահատկությունները	2
12.	IC-019-26	Զոհերի (տուժողների) կարգավիճակի առանձնահատկությունները քրեական դատավարությունում	2
13.	IC-020-26	Հարցաքննության մեթոդները	2
14.	IC-021-26	Էլեկտրոնային ապացույցների կիրառման հիմնախնդիրները քրեական դատավարությունում	2
15.	IC-022-26	Զինված ուժերում խոշտանգումների, վատ վերաբերմունքի և մահվան դեպքերի արդյունավետ քննությունը	2
16.	IC-023-26	Սեփականության և տնտեսական գործունեության դեմ ուղղված հանցագործությունների քննության մեթոդիկան	4
17.	IC-024-26	Թմրանյութերի ապօրինի շրջանառության վերաբերյալ վարույթների քննության մեթոդիկան, ինչպես նաև համացանցով թմրամիջոցների ապօրինի շրջանառության դեպքերով քննության առանձնահատկությունները	4
18.	IC-025-26	Հանցագործությունների քննության մեթոդիկայի ընդհանուր դրույթները. կյանքի դեմ ուղղված հանցագործությունների քննության առանձնահատկությունները	4
19.	IC-026-26	Քրեական ենթամշակույթին առնչվող արարքների որակման հիմնահարցերը և դրանց վերաբերյալ վարույթների քննության մեթոդիկան	4
20.	IC-027-26	Առանձին հանցագործություններով (սպանություն, հափշտակություն, խուլիգանություն և այլն) դեպքի վայրի զննության առանձնահատկությունները	2
21.	IC-028-26	Հանցագործությունների որակման հիմնախնդիրները, այդ թվում՝ մարդու թրաֆիքինգի կամ շահագործման որակման հիմնախնդիրները, մարդու և քաղաքացու սահմանադրական իրավունքների և ազատությունների դեմ ուղղված հանցագործությունների որակման հիմնահարցերը, արդարադատության դեմ ուղղված	4

		հանցագործությունների որակման հիմնահարցերը	
22.	IC-003-26	ՀՀ քրեական և քրեադատավարական օրենսդրության արդի հիմնախնդիրները	4
23.	IC-029-26	Անձին որպես մեղադրյալ ներգրավելու և մեղադրանք առաջադրելու հիմնահարցերը	2
24.	IC-030-26	Մեղադրյալի հակընդեմ հարցման իրավունքի ապահովումը քրեական դատավարությունում	2
25.	IC-031-26	Դատախազի որոշումների և հանձնարարությունների վերաբերյալ առարկություններ ներկայացնելու հիմնախնդիրները	2
26.	IC-032-26	«Քրեական վարույթներով իրավական օգնության մասին» ՀՀ օրենքի կիրառման գործնական հարցերը	2
27.	IC-006-26	Փողերի լվացման /ահաբեկչության ֆինանսավորման/ հանցակազմի որակման առանձնահատկությունները և քննության մեթոդիկան	4
28.	IC-033-26	Ատելության շարժառիթով հանցագործությունների քննության առանձնահատկությունները	2

### III. ԴԱՍԱՎԱՆԴՎՈՂ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐԻ (ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ) ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

#### 1. ՀՀ ՔՆՆՉԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ԴԵԿԱՎԱՐ ՊԱՇՏՈՆ ՋԲԱԴԵՑՆՈՂ ՔՆՆԻՉՆԵՐԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԵՐԸ

##### 1. IC-003-26. ՀՀ քրեական և քրեադատավարական օրենսդրության արդի հիմնախնդիրները

Դասընթացը պայմանավորված է ՀՀ քրեական և քրեական դատավարության օրենսգրքերի մի շարք դրույթների վերաբերյալ գիտելիքների ծավալի ընդլայնման, գործնական ունակությունների և կարողությունների կիրառման հմտությունների ձևավորման, իրավակիրառ պրակտիկայի լավարկման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է ՀՀ քրեական և քրեական դատավարության օրենսգրքերի մի շարք դրույթների առանձնահատկությունների և իրավակիրառ պրակտիկայի ուսումնասիրությունը:

##### 2. IC-004-26. Քրեաիրավական և քրեադատավարական ոլորտի Վճռաբեկ դատարանի նախադեպային և Սահմանադրական դատարանի որոշումների կիրառման հիմնահարցերը, քրեական վարույթներով ՄԻԵԴ իրավական դիրքորոշումների կիրառման արդի հարցերը

Դասընթացն անդրադառնում է քրեաիրավական և քրեադատավարության ոլորտում ՀՀ Սահմանադրական և Վճռաբեկ դատարանների կողմից կայացված որոշումների քննարկմանն ու ներկայացմանը:

Դասընթացի շրջանակներում նախատեսվում է ուսումնասիրության առարկա դարձնել ՀՀ Սահմանադրական և Վճռաբեկ դատարանների 2017-2024թթ. որոշումները:

Դասընթացն անհրաժեշտ է ՄԻԵԴ իրավական նոր դիրքորոշումների վերաբերյալ գիտելիքներ հաղորդելու և կարողություններ ձևավորելու համար:

Դասընթացը ներառում է քրեական իրավունքի և քրեական դատավարության ոլորտում Եվրոպական կոնվենցիայով և միջազգային այլ պայմանագրերով երաշխավորված իրավունքների (այդ թվում՝ կյանքի իրավունքի, խոսքի ազատության և ազգային անվտանգության ապահովման հիմնախնդիրների, անձի ազատության և անձնական անձեռնմխելիության, մասնավոր կյանքի անձեռնմխելիության, արդար դատաքննության իրավունքների պաշտպանության, անթույլատրելի ապացույցների օգտագործման արգելքի, խոշտանգումների և այլ դաժան վերաբերմունքի արգելքի, ռասիզմի և խտրականության արգելքի) պաշտպանության վերաբերյալ ՄԻԵԴ արդի նախադեպային իրավունքը և ՀՀ նկատմամբ դրա կիրառման հիմնահարցերը, ինչպես նաև վերոհիշյալ հիմնահարցերի վերաբերյալ վերջին տարիների ՄԻԵԴ իրավական դիրքորոշումները և քննչական պրակտիկայում դրանց կիրառման հմտությունները:

### **3. IC-005-26. Կոռուպցիոն բնույթի հանցագործությունների քրեաիրավական առանձնահատկությունները և քննության մեթոդիկան**

Դասընթացն անհրաժեշտ է կոռուպցիոն հանցանքների քննության վերաբերյալ Ունկնդիրների գիտելիքները և հմտությունները կատարելագործելու, ինչպես նաև տեսական գիտելիքների գործնական կիրառման հմտությունները զարգացնելու համար: Դասընթացը ներառում է՝

- կոռուպցիոն բնույթի հանցագործությունների սահմանումը ՀՀ քրեական օրենսգրքի հավելվածով,
- ՀՀ քրեական գործող օրենսգրքով նախատեսված կոռուպցիոն հանցագործությունների ցանկով սահմանված հանցակազմերի որակման հիմնահարցերը, հարակից հանցակազմերը միմյանցից սահմանազատելու հիմնախնդիրները,
- օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումները և գաղտնի քննչական գործողություններ իրականացնելու միջնորդության քննության առանձնահատկությունները՝ կոռուպցիոն բնույթի հանցանքներով,
- միջազգային իրավական փաստաթղթերի, ինչպես նաև ՀՀ քրեական օրենսգրքով կոռուպցիոն բնույթի հանցանքներին վերաբերելի այլ օրենքների և ենթաօրենսդրական ակտերի ուսումնասիրությունը,
- կոռուպցիոն բնույթի հանցագործությունների վերաբերյալ հաղորդում ներկայացնող անձանց պաշտպանության ազդարարման համակարգը,
- գույքի արգելադրման ինստիտուտը ՀՀ քրեական դատավարությունում:

### **4. IC-006-26. Փողերի լվացման /ահաբեկչության ֆինանսավորման/ հանցակազմի որակման առանձնահատկությունները և քննության մեթոդիկան.**

Դասընթացը պայմանավորված է փողերի լվացման, այդ հանցանքի կատարման նորագույն մեթոդների, տարատեսակ դրսևորումների քննության առանձնահատկություններով, ինչպես ներպետական, այնպես էլ միջազգային ռազմավարական իրավական ակտերով փողերի լվացման հանցակազմի քննության նկատմամբ առանձնահատուկ ուշադրությամբ:

Դասընթացը ներառելու է վիրտուալ ակտիվների կիրառմամբ փողերի լվացման հանցագործությունների քննության առանձնահատկությունները, ինչպես նաև էլեկտրոնային ապացույցների կիրառման հիմնախնդիրները քրեական դատավարությունում, փողերի լվացման քննության առանձնահատկությունների ուսումնասիրումը, այդ թվում՝ քննիչներին պետք է փոխանցվեն անհրաժեշտ հմտություններ՝ իրավաբանական անձանց և կազմավորումների հիմնական հատկորոշիչների ու իրական շահառուների վերաբերյալ տեղեկություններ ձեռք բերելու և փոխանակելու նպատակով պատշաճ կերպով և ժամանակին հարցումներ ներկայացնելու և դրանց պատասխանելու, Ֆինանսական հետախուզության տվյալները և այլ վերաբերելի տեղեկություններն արդյունավետ օգտագործելու (որոնք հասանելի են և օգտագործվում են ՓԼ, նախորդող հանցագործությունների և ԱՖ գործերի նախաքննության ընթացքում ապացույցների հավաքման ու հանցավոր ճանապարհով ստացած միջոցների հետապնդման նպատակով), ինչպես նաև հեռահաղորդակցության և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների, վիրտուալ ակտիվների կիրառմամբ հափշտակությունների գործերով պոտենցիալ ՓԼ գործերը հայտնաբերելու (այդ թվում՝ միայն ՓԼ, արտերկրում կատարված նախորդող հանցագործություն, երրորդ անձանց կողմից կատարված ՓԼ), պատշաճ նախաքննություն իրականացնելու ուղղությամբ, այդ թվում՝ զուգահեռ ֆինանսական քննության միջոցով: Քննիչներն իրազեկվելու են նաև ՖԴԿ-ին հարցումներ կատարելու չափանիշների վերաբերյալ:

Դասընթացի ընթացքում ներկայացվելու և քննարկվելու է «Ահաբեկչության ֆինանսավորմանն առնչվող հանցագործությունների էությունը, իրավական հիմքերը և քննության առանձնահատկությունները» մեթոդական ուղեցույցը:

## **5. IC-007-26. Հանցավոր ճանապարհով ստացված գույքի հայտնաբերման, արգելադրման և բռնագրավման առանձնահատկությունները**

Դասընթացը պայմանավորված է հանցավոր գույքի հայտնաբերման, արգելադրման և բռնագրավման վերաբերյալ գիտելիքների ծավալի ընդլայնման և համապատասխան կարողությունների ձևավորման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է հանցավոր ճանապարհով ստացված կամ հանցագործության գործիք հանդիսացող գույքի բացահայտման և պետությանը վերադարձման, օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումների վերաբերյալ հիմնահարցերը:

## **ՀՀ ՔՆՆՉԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ՔՆՆԻՉՆԵՐԻ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԵՐԸ**

### **1. IC-008-26. Փորձագիտական գործունեությունը և դատական փորձաքննությունների ժամանակակից հնարավորությունները**

Դասընթացը պայմանավորված է փորձագիտական գործունեության և փորձաքննությունների վերաբերյալ գիտելիքների ծավալի ընդլայնման, համարժեք և արդյունավետ փորձաքննությունների նշանակման կարողությունների ձևավորման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է դատական փորձաքննության տեսական-իրավական հիմնախնդիրները, փորձագիտական գործունեությունը և դրա առանձնահատկությունները, քրեական վարույթում փորձաքննությունների (դատական հետքաբանություն, պայթյունատեխնիկական,

դատաբժշկական, դատահոգեբանական, դատահոգեբուժական, նյութագիտական, դատաձեռագրաբանական, դատաձգաբանական, դատահամակարգչատեխնիկական և այլ) ժամանակակից հնարավորությունները, դրանց նշանակման հիմքերի, կարգի, բովանդակության, փորձաքննությունների կատարման և արդյունքների գնահատման վերաբերյալ հիմնահարցերը:

**2. IC-009-26. Ձինվորական ենթակայության կարգի և զինծառայողների կանոնագրքային փոխհարաբերությունների դեմ ուղղված հանցագործությունների քրեաիրավական խնդիրները**

Դասընթացն անհրաժեշտ է զինվորական հանցագործությունների վերաբերյալ վարույթներով քրեական օրենքի ճիշտ կիրառման, ՀՀ սահմանադրական դատարանի և ՀՀ վճռաբեկ դատարանի իրավական դիրքորոշումների վերաբերյալ գիտելիքները և հմտությունները կատարելագործելու համար:

Դասընթացը ներառում է զինվորական հանցագործություններ նախատեսող հանցակազմերի մանրամասն ներկայացումը, զինվորական կարգապահության խախտումների և զինվորական հանցագործությունների տարանջատման հարցերը, մասնավորապես՝ նույն արարքի համար կրկին պատասխանատվության չենթարկվելու սկզբունքի տեսանկյունից, զինվորական հանցագործությունների ընդհանուր և որակյալ հանցակազմերի որակման առանձնահատկությունները:

**3. IC-010-26. Կիբեռհանցագործությունների որակումն ու քննության առանձնահատկությունները**

Դասընթացն անհրաժեշտ է համակարգչային տեղեկատվության անվտանգության դեմ ուղղված հանցագործությունների, դրանց քննության մեթոդաբանության առանձին հարցերի կապակցությամբ գիտելիքներ հաղորդելու և դրանց կիրառման հմտություններ ձևավորելու համար:

Դասընթացը ներառում է «Կիբեռհանցագործությունների մասին» ԵԽ Կոնվենցիայով նախատեսված քրեական հանցագործությունների վերաբերյալ նորմերի իմպլեմենտացիայի խնդիրները ՀՀ քրեական օրենսգրքում, Կոնվենցիայի հիման վրա ստեղծված կոմիտեի (T-CY)՝ արարքների որակման հետ կապված բանաձևերը, ՀՀ քրեական օրենսգրքով նախատեսված արարքների որակման հիմնախնդիրները, մանկական պոռնոգրական նյութերի հետ կապված քրեական վարույթներով ապացույցների ձեռքբերման հնարավոր տարբերակները, «տոր» կամ «մութ» ցանցերից ապացույցներ ձեռքբերելու դժվարությունները, նման հանցագործությունների լատենտայնությունը, կիբեռհանցագործություններով միջազգային փոխօգնության հիմնախնդիրները:

**4. IC-011-26. Խոշտանգումների քրեաիրավական բնութագիրը և քննության առանձնահատկությունները**

Դասընթացը պայմանավորված է խոշտանգման և այլ դաժան, անմարդկային կամ նվաստացնող վերաբերմունքի չենթարկվելու իրավունքի ապահովման օրենսդրական պահանջների, միջազգային չափանիշների վերաբերյալ գիտելիքների ծավալի ընդլայնման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է խոշտանգումների քրեաիրավական բնութագիրը, որակման առանձնահատկությունները, հարակից հանցակազմերից սահմանազատելու հիմնահարցերը, խոշտանգումների վերաբերյալ վարույթների քննության մեթոդիկայի առանձնահատկությունները, ինչպես նաև դրա կանխարգելման, արձանագրման և արդյունավետ բացահայտման Ստամբուլի արձանագրության չափանիշներին համապատասխան խոշտանգումների ու վատ վերաբերմունքի հետքերի փաստագրման վերաբերյալ հարցերը, խոշտանգումների վերաբերյալ ՄԻԵԴ պրակտիկան:

**5. IC-012-26. Ընտանեկան և կենցաղային բռնության հատկանիշներով հանցագործությունների քննության առանձնահատկությունները, ինչպես նաև բռնության ենթարկված անձանց ուղղորդման, աջակցման հետ կապված խնդիրները**

Դասընթացն ուղղված է արդարադատության ողջ շղթայում սեռի հիմքով բռնության դեմ պայքարին առնչվող հարցերի առանձնահատկությունների ուսումնասիրությանը, այս բնագավառում գիտելիքների ծավալի ընդլայնմանն ու կատարելագործմանը:

Դասընթացը ընդհանուր գիտելիքներ կապահովի կանանց դերի վերաբերյալ կարծրատիպերի և սեռի հիմքով բռնության, Հայաստանում դրա տարածվածության և բռնության նկատմամբ վերաբերմունքին վերաբերող հիմնահարցերի մասին, ինչպես նաև ընդհանուր պատկերացում կտա համապատասխան միջազգային գործիքակազմի և կիրառելի ստանդարտների վերաբերյալ: Դասընթացի շրջանակում անդրադարձ կկատարվի զոհի անվտանգությունն ապահովելու նպատակով անհետաձգելի միջամտության և պաշտպանական որոշումների իրականացմանը, միջգերատեսչական համագործակցության ստանդարտներին, քրեական վարույթի առանձնահատկություններին՝ վարույթ նախաձեռնելուց մինչև դատավճռի կայացման փուլն ընկած ողջ ժամանակահատվածում:

**6. IC-013-26. Մեղադրյալի բացակայությամբ իրականացվող վարույթի առանձնահատկությունները**

Դասընթացն ուղղված է մեղադրյալի բացակայությամբ վարույթ իրականացնելու հիմքերին և պայմաններին առնչվող հարցերի առանձնահատկությունների ուսումնասիրությանը, այս բնագավառում գիտելիքների ծավալի ընդլայնմանն ու կատարելագործմանը:

Դասընթացը ընդհանուր գիտելիքներ կապահովի հեռակա կարգով իրականացվող մինչդատական վարույթի և դատական քննության, ինչպես նաև հեռակա վարույթներով բողոքարկման և վերանայման առանձնահատկությունների վերաբերյալ:

**7. IC-014-26. Խափանման միջոցների տեսակները. կալանքը և այլընտրանքային խափանման միջոցները**

Դասընթացն անհրաժեշտ է խափանման միջոցների տեսակների, կալանք և այլընտրանքային խափանման միջոցներ կիրառելու դեպքերի վերաբերյալ ազգային և միջազգային փորձի ուսումնասիրության, այս ոլորտում անհրաժեշտ գիտելիքների և կարողությունների կատարելագործման, գործնական խնդիրների վերհանման և փորձի փոխանակման համար:

Դասընթացի շրջանակում ուսումնասիրման առարկա կդառնան ազատության սահմանափակման հիմքերը, ազատությունից զրկված անձանց համար նախատեսված երաշխիքները,

այլընտրանքային խափանման միջոցները, կներկայացվեն կալանքի օրինականության վերաբերյալ ՄԻԵԴ նախադեպային իրավունքը և ՀՀ վճռաբեկ դատարանի որոշումները:

### **8. IC-015-26. Գենդերի հիման վրա կատարվող բռնարարքների քննությունը**

Դասընթացն ուղղված է գենդերի հիման վրա կատարվող բռնարարքների քրեականացման մարտահրավերների և առկա բացերի, թերությունների, նշված հանցագործությունների հանդեպ հանդուրժողականության պատճառների և առկա իրավիճակը հաղթահարելու հնարավոր ուղիների վերաբերյալ անհրաժեշտ գիտելիքների կատարելագործման, փորձի փոխանակման համար:

Դասընթացի շրջանակում կուսումնասիրվեն ՀՀ քրեական օրենսդրությամբ սեքսուալ հետապնդման և սեքսուալ չարաշահումների (շահագործման), հետամտելու համար քրեական պատասխանատվությունը՝ որպես գենդերային հանցագործություններից պաշտպանության տարատեսակ, այս հանցագործության քննության մեթոդիկայի, քննության տակտիկայի, քրեական հետապնդման առանձնահատկությունները:

### **9. IC-016-26. Անչափահաս կամ փոքրամասնության խմբին պատկանող իրավախախտների իրավունքների պաշտպանությունը**

Դասընթացն անհրաժեշտ է անչափահաս կամ փոքրամասնության խմբին պատկանող իրավախախտների իրավունքների պաշտպանության ոլորտում գիտելիքներն ընդլայնելու, տեսական գիտելիքների գործնական կիրառման հմտությունները զարգացնելու, ինչպես նաև իրավական նոր դիրքորոշումները Ունկնդիրներին մատուցելու համար:

Դասընթացի շրջանակում քննարկումները տեղի կունենան, մասնավորապես, հետևյալ ասպեկտներով.

- Անչափահասների քրեական պատասխանատվության և պատժի առանձնահատկությունները,
- Անչափահասների և փոքրամասնության խմբին պատկանող իրավախախտների մասնակցությամբ վարույթի սկզբունքային առանձնահատկությունները, ներպետական օրենսդրական կարգավորումները և միջազգային փորձը,
- Անչափահասների և փոքրամասնության խմբին պատկանող իրավախախտների նկատմամբ դատավարական հարկադրանքի միջոցների կիրառման առանձնահատկությունները,
  - Ապացուցման գործընթացի առանձնահատկությունները,
  - Անչափահաս և փոքրամասնության խմբին պատկանող իրավախախտների մասնակցությունը քննչական և դատավարական գործընթացին,
  - Օրինական ներկայացուցչի և պաշտպանի մասնակցությունը անչափահաս և փոքրամասնության խմբին պատկանող իրավախախտների մասնակցությամբ վարույթին:

### **10. IC-017-26. Օպերատիվ-հետախուզական գործունեության հիմնախնդիրները, նախաքննության և օպերատիվ-հետախուզական գործունեություն իրականացնող մարմինների համագործակցությունը**

Դասընթացն անհրաժեշտ է օպերատիվ-հետախուզական գործունեության ոլորտում նախաքննության և օպերատիվ-հետախուզական գործունեություն իրականացնող մարմինների

համագործակցության վերաբերյալ գիտելիքների և գործնական հմտությունների կատարելագործման և ընդլայնման համար:

**11. IC-018-26. Երեխայի նկատմամբ բռնության դեպքերով և հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող անձանց մասնակցությամբ վարույթներով քննության առանձնահատկությունները**

Դասընթացն անհրաժեշտ է երեխաների նկատմամբ բռնությունների դեմ պայքարում, այդ բռնությունների որակման, դրանց առնչությամբ վարույթի և քննության վերաբերյալ գիտելիքներն ընդլայնելու, տեսական գիտելիքների գործնական կիրառման հմտությունները զարգացնելու, ՀՀ քննչական և դատական պրակտիկայում առկա խնդիրները վերհանելու, ինչպես նաև իրավական նոր դիրքորոշումները ունկնդիրներին մատուցելու համար:

Դասընթացի շրջանակում քննարկումները տեղի կունենան, մասնավորապես, հետևյալ ասպեկտներով՝

- Երեխաների նկատմամբ բռնության հասկացությունը, տեսակները, հանցավոր դրսևորումների քրեաիրավական բնութագիրը,
- Երեխաների նկատմամբ բռնության հոգեբանական հետևանքները և հակազդման առանձնահատկությունները,
- Երեխաների նկատմամբ բռնության դեպքերի քննության առանձնահատկությունները քննության սկզբնական և հետագա փուլերում (քննության մեթոդիկան ու տակտիկան),
- Քրեական դատավարությունում բռնության ենթարկված երեխաների իրավունքների ապահովումը,
- Օրինական ներկայացուցչի, մանկավարժի և մասնագետի (հոգեբանի) մասնակցությունը քրեական վարույթին՝ որպես երեխայի իրավունքների և օրինական շահերի ապահովման երաշխիք,
- Երեխայի իրավունքների ապահովման առանձնահատկությունները դատական քննության փուլում,
- Բռնության ենթարկված երեխաների հարցաքննության առանձնահատկությունները, «Քարնահուս» կենտրոնների նշանակությունը և դրանց հնարավորությունները.
- Երեխայի նկատմամբ բռնության դեպքերի քննության ընթացքում միջոլորտային և միջգերատեսչական համագործակցությունն ու դրա ձևերը:

**12. IC-019-26. Չոհերի (տուժողների) կարգավիճակի առանձնահատկությունները քրեական դատավարությունում**

Դասընթացը պայմանավորված է քրեական դատավարությունում զոհերի (տուժողների) կարգավիճակի առանձնահատկությունների, նրանց իրավունքների և օրինական շահերի պաշտպանության ու ապահովման վերաբերյալ գիտելիքների ծավալի ընդլայնման և կարողությունների ձևավորման, տեսական գիտելիքների գործնական կիրառման հմտությունների զարգացման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է՝

- Քրեական դատավարության զոհի իրավական կարգավիճակը, իրավունքները և պարտականությունները,
- Չոհերի համար ընթացակարգային երաշխիքները,

- Զոհերի պաշտպանությունը և նրանց աջակցության տրամադրումը (երկրորդային վիկտիմիզացման կանխարգելում, պաշտպանություն ապաբեկումից, վրեժխնդրությունից, դատի ընթացքում վնասվելուց և այլն),

- Զոհերի անձնական կյանքի գաղտնիության իրավունքի ապահովումը,

- Զոհերին փոխհատուցումը,

- Զոհերի քաղաքացիական հայցի ապահովումը քրեական դատավարությունում,

- Ընթացակարգային հարմարությունները խոցելի զոհերի համար (խոցելի զոհերի բացահայտում, երեխաներ, փոքրամասնություններ, հաշմանդամություն ունեցող զոհեր, սեռական հանցագործությունների զոհեր, մարդկանց թրաֆիքինգի զոհեր և այլն):

### **13. IC-020-26. Հարցաքննության մեթոդները**

Դասընթացը պայմանավորված է հարցաքննության մեթոդների վերաբերյալ գիտելիքների ծավալի ընդլայնման և կարողությունների ձևավորման, ինչպես նաև տեսական գիտելիքները գործնականում կիրառելու հմտությունների զարգացման անհրաժեշտությամբ:

### **14. IC-021-26. Էլեկտրոնային ապացույցների կիրառման հիմնախնդիրները քրեական դատավարությունում**

Դասընթացն անհրաժեշտ է ցանկացած տեսակի, այդ թվում՝ ՓԼ և ԱՖ, համակարգչային տեղեկատվության անվտանգության դեմ ուղղված հանցագործությունների քննության ընթացքում էլեկտրոնային ապացույցների հավաքման, ստուգման, գնահատման ու կիրառման համալիր հարցերի կապակցությամբ գիտելիքներ հաղորդելու և ապացուցման գործընթացում դրանց տակտիկապես գրագետ կիրառման հմտություններ ձևավորելու համար:

Դասընթացը ներառում է «Կիրեռհանցագործությունների մասին» ԵԽ Կոնվենցիայով նախատեսված քրեական հանցագործությունների վերաբերյալ նորմերի իմպլեմենտացիայի խնդիրները ՀՀ քրեական օրենսգրքում, ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքով նախատեսված ապացուցման գործընթացի հիմնախնդիրները, էլեկտրոնային ապացույցների հետ աշխատելու քրեադատավարական առանձնահատկությունները, խնդրո առարկա բնագավառի վերաբերյալ ՄԻԵԴ, ՀՀ վճռաբեկ դատարանի նախադեպային որոշումներում արտահայտված իրավական դիրքորոշումները, ինչպես նաև սույն ոլորտում միջազգային փոխօգնության հիմնախնդիրները:

### **15. IC-022-26. Զինված ուժերում խոշտանգումների, վատ վերաբերմունքի և մահվան դեպքերի արդյունավետ քննությունը**

Դասընթացը պայմանավորված է զինված ուժերում խոշտանգումների, վատ վերաբերմունքի և մահվան դեպքերի արդյունավետ քննության ոլորտում քրեագիտական գիտելիքների ծավալի ընդլայնման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է՝

- Վատ վերաբերմունքի վերաբերյալ իրականացվող արդյունավետ քննության էությունը,
- Մարդու իրավունքների՝ վատ վերաբերմունքին վերաբերող եվրոպական չափանիշները, այդ համատեքստում արդյունավետ քննությունը,
- Զինված ուժերի համատեքստում վատ վերաբերմունքի վերաբերյալ արդյունավետ քննություն կատարելու միջազգային լավագույն փորձը,

- Մարդու իրավունքների՝ վատ վերաբերմունքին վերաբերող եվրոպական չափանիշների վերաբերյալ ՄԻԵԴ նախադեպային իրավունքը:

**16. IC-023-26. Սեփականության և տնտեսական գործունեության դեմ ուղղված հանցագործությունների քննության մեթոդիկան**

Դասընթացն անհրաժեշտ է սեփականության և տնտեսական գործունեության դեմ ուղղված հանցագործությունների քննության ոլորտում առկա արդի հիմնախնդիրները ուսումնասիրելու, այս բնագավառում տեսական գիտելիքների ծավալն ընդլայնելու, ինչպես նաև գործնական հմտությունները կատարելագործելու համար:

Դասընթացի շրջանակում կուսումնասիրվեն սեփականության և տնտեսական գործունեության դեմ ուղղված հանցագործությունների տեսակները, բնութագրերը, պատճառները, հետևանքները, այդօրինակ հանցագործությունների քննության տակտիկայի և մեթոդիկայի առանձնահատկությունները, մասնավորապես՝ հանցավոր գույքի հայտնաբերման, արգելադրման և բռնագրավման կարողությունների զարգացման ուղղությամբ:

**17. IC-024-26. Թմրանյութերի ապօրինի շրջանառության վերաբերյալ վարույթների քննության մեթոդիկան, ինչպես նաև համացանցով թմրամիջոցների ապօրինի շրջանառության դեպքերով քննության առանձնահատկությունները**

Դասընթացն անհրաժեշտ է թմրանյութերի ապօրինի շրջանառության վերաբերյալ քրեական վարույթների քննության և դրա դեմ պայքարի ոլորտում արդի հիմնախնդիրները ուսումնասիրելու, այս բնագավառում տեսական գիտելիքների ծավալն ընդլայնելու, ինչպես նաև գործնական հմտությունները կատարելագործելու համար:

Դասընթացի շրջանակում կուսումնասիրվեն թմրամիջոցների ապօրինի շրջանառությանն առնչվող հանցագործությունների բնութագրերը, պատճառները, հետևանքները, այդ հանցագործությունների առնչությամբ հարուցվող քրեական վարույթների քննության առանձնահատկությունները, կիրառվող տակտիկական հնարքների և մեթոդիկայի յուրահատկությունները, թմրամիջոցներ իրացնելու դեպքերով պոտենցիալ ՓԼ գործերը հայտնաբերելու ուղղությամբ պատշաճ նախաքննություն իրականացնելու, այդ թվում՝ զուգահեռ ֆինանսական քննություն կատարելու միջոցով:

**18. IC-025-26. Հանցագործությունների քննության մեթոդիկայի ընդհանուր դրույթները. կյանքի դեմ ուղղված հանցագործությունների քննության առանձնահատկությունները**

Դասընթացը պայմանավորված է հանցագործությունների քննության, այդ թվում՝ կյանքի դեմ ուղղված հանցագործությունների քննության մեթոդիկայի հարցում տեսական գիտելիքների ծավալի ընդլայնման, գործնական ունակությունների և կարողությունների կիրառման հմտության ձևավորման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է հանցագործությունների քննության մեթոդիկայի վերաբերյալ ընդհանուր դրույթների ուսումնասիրություն, առանձին հանցագործությունների քննության մեթոդիկայի յուրահատկությունների քննարկում, իրավիճակային խնդիրների միջոցով կոնկրետ տեսակի հանցագործությունների քննության մեթոդիկայի փորձարկում:

**19. IC-026-26. Քրեական ենթամշակույթին առնչվող արարքների որակման հիմնահարցերը և դրանց վերաբերյալ վարույթների քննության մեթոդիկան**

Դասընթացը պայմանավորված է քրեական ենթամշակույթին առնչվող արարքների որակման և դրանց վերաբերյալ վարույթների քննության մեթոդիկայի հարցում գիտելիքների ծավալի ընդլայնման, գործնական ունակությունների և կարողությունների կիրառման հմտության ձևավորման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է քրեական ենթամշակույթին առնչվող արարքների որակման առանձնահատկությունների, այդ վարույթների քննության պլանավորման, պարզաբանման և ապացուցման ենթակա հանգամանքների վերհանման, քննության սկզբնական և հետագա փուլերի, ինչպես նաև առանձին քննչական գործողությունների կատարման առանձնահատկությունների ուսումնասիրությունը:

**20. IC-027-26. Առանձին հանցագործություններով (սպանություն, հափշտակություն, խուլիգանություն և այլն) դեպքի վայրի զննության առանձնահատկությունները**

Դասընթացը պայմանավորված է առանձին հանցագործություններով (սպանություն, հափշտակություն, խուլիգանություն և այլն) դեպքի վայրի զննության առանձնահատկությունների հարցում գիտելիքների ծավալի ընդլայնման, գործնական ունակությունների և կարողությունների կիրառման հմտության ձևավորման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է առանձին հանցագործություններով (սպանություն, հափշտակություն, խուլիգանություն և այլն) դեպքի վայրի զննության առանձնահատկությունների, դրանց կատարման, ապացուցման ենթակա հանգամանքների վերհանման առանձնահատկությունների ուսումնասիրությունը:

**21. IC-028-26. Հանցագործությունների որակման հիմնախնդիրները, այդ թվում՝ մարդու թրաֆիքինգի կամ շահագործման որակման հիմնախնդիրները, մարդու և քաղաքացու սահմանադրական իրավունքների և ազատությունների դեմ ուղղված հանցագործությունների որակման հիմնահարցերը, արդարադատության դեմ ուղղված հանցագործությունների որակման հիմնահարցերը**

Դասընթացը պայմանավորված է հանցագործությունների որակման հիմնախնդիրների, այդ թվում՝ մարդու թրաֆիքինգի կամ շահագործման որակման հիմնախնդիրների, մարդու և քաղաքացու սահմանադրական իրավունքների և ազատությունների դեմ ուղղված հանցագործությունների որակման հիմնահարցերի, արդարադատության դեմ ուղղված հանցագործությունների որակման հիմնահարցերի վերաբերյալ գիտելիքների ծավալի ընդլայնման, գործնական ունակությունների և կարողությունների կիրառման հմտության ձևավորման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է հանցագործությունների որակման հիմնախնդիրների, այդ թվում՝ մարդու թրաֆիքինգի կամ շահագործման որակման հիմնախնդիրների, մարդու և քաղաքացու սահմանադրական իրավունքների և ազատությունների դեմ ուղղված հանցագործությունների որակման հիմնահարցերի, արդարադատության դեմ ուղղված հանցագործությունների որակման հիմնահարցերի առանձնահատկությունների ուսումնասիրությունը:

**22. IC-003-25. ՀՀ քրեական և քրեադատավարական օրենսդրության արդի հիմնախնդիրները**

Դասընթացը պայմանավորված է ՀՀ քրեական և քրեական դատավարության օրենսգրքերի մի շարք դրույթների վերաբերյալ գիտելիքների ծավալի ընդլայնման, գործնական ունակությունների և կարողությունների կիրառման հմտությունների ձևավորման, իրավակիրառ պրակտիկայի լավարկման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է ՀՀ քրեական և քրեական դատավարության օրենսգրքերի մի շարք դրույթների առանձնահատկությունների և իրավակիրառ պրակտիկայի ուսումնասիրությունը:

### **23. IC-029-26. Անձին որպես մեղադրյալ ներգրավելու և մեղադրանք առաջադրելու հիմնահարցերը**

Դասընթացը պայմանավորված է անձին որպես մեղադրյալ ներգրավելու և մեղադրանք առաջադրելու հիմնահարցերի վերաբերյալ գիտելիքների ծավալի ընդլայնման, գործնական ունակությունների և կարողությունների կիրառման հմտության ձևավորման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է անձին որպես մեղադրյալ ներգրավելու և մեղադրանք առաջադրելու հիմնահարցերի առանձնահատկությունների ուսումնասիրությունը:

### **24. IC-030-26. Մեղադրյալի հակընդդեմ հարցման իրավունքի ապահովումը քրեական դատավարությունում**

Դասընթացը պայմանավորված է ՀՀ քրեական դատավարությունում մեղադրյալի հակընդդեմ հարցման իրավունքի ապահովման հարցում գիտելիքների ծավալի ընդլայնման, գործնական ունակությունների և կարողությունների կիրառման հմտության ձևավորման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է ՀՀ քրեական դատավարությունում մեղադրյալի հակընդդեմ հարցման իրավունքի ապահովման առանձնահատկությունների ուսումնասիրությունը:

### **25. IC-031-26. Դատախազի որոշումների և հանձնարարությունների վերաբերյալ առարկություններ ներկայացնելու հիմնախնդիրները**

Դասընթացը պայմանավորված է դատախազի որոշումների և հանձնարարությունների վերաբերյալ առարկություններ ներկայացնելու վերաբերյալ անհրաժեշտ հմտության ձևավորման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է դատախազի որոշումների և հանձնարարությունների վերաբերյալ առարկություններ ներկայացնելու առանձնահատկությունների ուսումնասիրությունը:

### **26. IC-032-26. «Քրեական վարույթներով իրավական օգնության մասին» ՀՀ օրենքի կիրառման գործնական հարցերը**

Դասընթացը պայմանավորված է օտարերկրյա պետություններին քրեական վարույթներով իրավական օգնություն ցույց տալու մասին հարցումների կազմման առանձնահատկությունների, ինչպես նաև հանձնման միջնորդությունների ներկայացման հմտությունների ձևավորման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է օտարերկրյա պետություններին քրեական վարույթներով իրավական օգնություն ցույց տալու մասին հարցումների և հանձնման միջնորդությունների կազմման առանձնահատկությունների ուսումնասիրությունը:

Դասընթացի շրջանակներում քննիչներին պետք է փոխանցվեն անհրաժեշտ գիտելիքներ՝ պատշաճ կերպով և ժամանակին դիմելու միջազգային համագործակցության շրջանակում իրավական օգնություն ստանալու համար՝ պահպանելով հարցման ուղարկման և հարցման պատասխանի ստացման ողջամիտ ժամկետները, ինչպես նաև գիտելիքներ պատշաճ հանձնման միջնորդություններ կազմելու և ներկայացնելու վերաբերյալ:

### **27. IC-006-26. Փողերի լվացման /ահաբեկչության ֆինանսավորման/ հանցակազմի որակման առանձնահատկությունները և քննության մեթոդիկան.**

Դասընթացը պայմանավորված է փողերի լվացման, այդ հանցանքի կատարման նորագույն մեթոդների, տարատեսակ դրսևորումների քննության առանձնահատկություններով, ինչպես ներպետական, այնպես էլ միջազգային ռազմավարական իրավական ակտերով փողերի լվացման հանցակազմի քննության նկատմամբ առանձնահատուկ ուշադրությամբ:

Դասընթացը ներառելու է վիրտուալ ակտիվների կիրառմամբ փողերի լվացման հանցագործությունների քննության առանձնահատկությունները, ինչպես նաև էլեկտրոնային ապացույցների կիրառման հիմնախնդիրները քրեական դատավարությունում, փողերի լվացման քննության առանձնահատկությունների ուսումնասիրումը, այդ թվում՝ քննիչներին պետք է փոխանցվեն անհրաժեշտ հմտություններ՝ իրավաբանական անձանց և կազմավորումների հիմնական հատկորոշիչների ու իրական շահառուների վերաբերյալ տեղեկություններ ձեռք բերելու և փոխանակելու նպատակով պատշաճ կերպով և ժամանակին հարցումներ ներկայացնելու և դրանց պատասխանելու, Ֆինանսական հետախուզության տվյալները և այլ վերաբերելի տեղեկություններն արդյունավետ օգտագործելու (որոնք հասանելի են և օգտագործվում են ՓԼ, նախորդող հանցագործությունների և ԱՖ գործերի նախաքննության ընթացքում ապացույցների հավաքման ու հանցավոր ճանապարհով ստացած միջոցների հետապնդման նպատակով), ինչպես նաև հեռահաղորդակցության և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների, վիրտուալ ակտիվների կիրառմամբ հափշտակությունների գործերով պոտենցիալ ՓԼ գործերը հայտնաբերելու (այդ թվում՝ միայն ՓԼ, արտերկրում կատարված նախորդող հանցագործություն, երրորդ անձանց կողմից կատարված ՓԼ), պատշաճ նախաքննություն իրականացնելու ուղղությամբ, այդ թվում՝ զուգահեռ ֆինանսական քննության միջոցով: Քննիչներն իրազեկվելու են նաև ՖԴԿ-ին հարցումներ կատարելու չափանիշների վերաբերյալ:

Դասընթացի ընթացքում ներկայացվելու և քննարկվելու է «Ահաբեկչության ֆինանսավորմանն առնչվող հանցագործությունների էությունը, իրավական հիմքերը և քննության առանձնահատկությունները» մեթոդական ուղեցույցը:

### **28. IC-033-26 Ատելության շարժառիթով հանցագործությունների քննության առանձնահատկությունները**

Դասընթացն անհրաժեշտ է ատելություն, խտրականություն, անհանդուրժողականություն կամ թշնամանք հրահրելուն կամ քարոզելուն ուղղված հրապարակային խոսքի, ինչպես նաև բռնություն գործադրելու կամ քարոզելու հանցակազմերի ուսումնասիրությանը, ատելության

շարժառիթով հանցագործությունների որակման և քննության հիմնախնդիրներն ուսումնասիրելու, ինչպես նաև ատելության խոսքի միջազգային սահմանումների և խտրական ցուցանիշների վերաբերյալ տեսական գիտելիքների ծավալն ընդլայնելու, ինչպես նաև գործնական հմտությունները կատարելագործելու համար:

ԴԱՍԱՎԱՆԴՎՈՂ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐԻ (ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ) ՓԱԹԵԹՆԵՐ

**Փաթեթ**  
**ՀՀ քննչական կոմիտեի ղեկավար**  
**պաշտոն զբաղեցնող քննիչների համար**

N	Դասիչ	Անվանում	Ժ/ք
1.	IC-003-26	ՀՀ քրեական և քրեադատավարական օրենսդրության արդի հիմնախնդիրները	4
2.	IC-004-26	Քրեաիրավական և քրեադատավարական ոլորտի Վճռաբեկ դատարանի նախադեպային և Սահմանադրական դատարանի որոշումների կիրառման հիմնահարցերը, քրեական վարույթներով ՄԻԵԴ իրավական դիրքորոշումների կիրառման արդի հարցերը	2
3.	IC-005-26	Կոռուպցիոն բնույթի հանցագործությունների քրեաիրավական առանձնահատկությունները և քննության մեթոդիկան	4
4.	IC-006-26	Փողերի լվացման /սևաբեկչության ֆինանսավորման/ հանցակազմի որակման առանձնահատկությունները և քննության մեթոդիկան	4
5.	IC-007-26	Հանցավոր գույքի հայտնաբերման, արգելադրման և բռնագրավման առանձնահատկությունները	2

**ՀՀ քննչական կոմիտեի քննիչների համար**

**Փաթեթ 1.**

N	Դասիչ	Անվանում	Ժ/ք
1.	IC-012-26	Ընտանեկան և կենցաղային բռնության հատկանիշներով հանցագործությունների քննության առանձնահատկությունները, ինչպես նաև բռնության ենթարկված անձանց ուղղորդման, աջակցման հետ կապված խնդիրները	2
2.	IC-010-26	Կիրեռհանցագործությունների որակումն ու քննության առանձնահատկությունները	4
3.	IC-014-26	Խափանման միջոցների տեսակները. Կալանքը և այլընտրանքային խափանման միջոցները	2
4.	IC-003-26	ՀՀ քրեական և քրեադատավարական օրենսդրության արդի հիմնախնդիրները	4
5.	IC-013-26	Մեղադրյալի բացակայությամբ իրականացվող վարույթի առանձնահատկությունները	2

6.	<b>IC-028-26</b>	Հանցագործությունների որակման հիմնախնդիրները, այդ թվում՝ մարդու թրաֆիքինգի կամ շահագործման որակման հիմնախնդիրները, մարդու և քաղաքացու սահմանադրական իրավունքների և ազատությունների դեմ ուղղված հանցագործությունների որակման հիմնահարցերը, արդարադատության դեմ ուղղված հանցագործությունների որակման հիմնահարցերը	4
7.	<b>IC-019-26</b>	Ձոռերի (տուժողների) կարգավիճակի առանձնահատկությունները քրեական դատավարությունում	2
8.	<b>IC-032-26</b>	«Քրեական վարույթներով իրավական օգնության մասին» ՀՀ օրենքի կիրառման գործնական հարցերը	2
9.	<b>IC-033-26</b>	Ատելության շարժառիթով հանցագործությունների քննության առանձնահատկությունները	2

### Փաթեթ 2.

N	Դասիչ	Անվանում	Ժ/ք
1.	<b>IC-009-26</b>	Զինվորական ենթակայության կարգի և զինծառայողների կանոնադրային փոխհարաբերությունների դեմ ուղղված հանցագործությունների քրեաիրավական խնդիրները	4
2.	<b>IC-003-26</b>	ՀՀ քրեական և քրեադատավարական օրենսդրության արդի հիմնախնդիրները	4
3.	<b>IC-022-26</b>	Զինված ուժերում խոշտանգումների, վատ վերաբերմունքի և մահվան դեպքերի արդյունավետ քննությունը	2
4.	<b>IC-027-26</b>	Առանձին հանցագործություններով (սպանություն, հափշտակություն, խուլիգանություն և այլն) դեպքի վայրի զննության առանձնահատկությունները	2
5.	<b>IC-021-26</b>	Էլեկտրոնային ապացույցների կիրառման հիմնախնդիրները քրեական դատավարությունում	2
6.	<b>IC-025-26</b>	Հանցագործությունների քննության մեթոդիկայի ընդհանուր դրույթները. կյանքի դեմ ուղղված հանցագործությունների քննության առանձնահատկությունները	4
7.	<b>IC-015-26</b>	Գենդերի հիման վրա կատարվող բռնարարքների քննությունը	2
8.	<b>IC-029-26</b>	Անձին որպես մեղադրյալ ներգրավելու և մեղադրանք առաջադրելու հիմնահարցերը	2
9.	<b>IC-033-26</b>	Ատելության շարժառիթով հանցագործությունների քննության առանձնահատկությունները	2

### Փաթեթ 3.

<b>N</b>	<b>Դասիչ</b>	<b>Անվանում</b>	<b>Ժ/ք</b>
1.	<b>IC-011-26</b>	Խոշտանգումների քրեաիրավական բնութագիրը և քննության առանձնահատկությունները	2
2.	<b>IC-016-26</b>	Անչափահաս կամ փոքրամասնության խմբին պատկանող իրավախախտների իրավունքների պաշտպանությունը	2
3.	<b>IC-029-26</b>	Անձին որպես մեղադրյալ ներգրավելու և մեղադրանք առաջադրելու հիմնահարցերը	2
4.	<b>IC-023-26</b>	Սեփականության և տնտեսական գործունեության դեմ ուղղված հանցագործությունների քննության մեթոդիկան	4
5.	<b>IC-003-26</b>	ՀՀ քրեական և քրեադատավարական օրենսդրության արդի հիմնախնդիրները	4
6.	<b>IC-006-26</b>	Փողերի լվացման /ահաբեկչության ֆինանսավորման/ հանցակազմի որակման առանձնահատկությունները և քննության մեթոդիկան	4
7.	<b>IC-030-26</b>	Մեղադրյալի հակընդդեմ հարցման իրավունքի ապահովումը քրեական դատավարությունում	2
8.	<b>IC-031-26</b>	Դատախազի որոշումների և հանձնարարությունների վերաբերյալ առարկություններ ներկայացնելու հիմնախնդիրները	2
9.	<b>IC-017-26</b>	Օպերատիվ-հետախուզական գործունեության հիմնախնդիրները, նախաքննության և օպերատիվ-հետախուզական գործունեություն իրականացնող մարմինների համագործակցությունը	2

**Փաթեթ 4.**

<b>N</b>	<b>Դասիչ</b>	<b>Անվանում</b>	<b>Ժ/ք</b>
1.	<b>IC-018-26</b>	Երեխայի նկատմամբ բռնության դեպքերով և հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող անձանց մասնակցությամբ վարույթներով քննության առանձնահատկությունները	2
2.	<b>IC-024-26</b>	Թմրանյութերի ապօրինի շրջանառության վերաբերյալ վարույթների քննության մեթոդիկան, ինչպես նաև համացանցով թմրամիջոցների ապօրինի շրջանառության դեպքերով քննության առանձնահատկությունները	4
3.	<b>IC-026-26</b>	Քրեական ենթամշակույթին առնչվող արարքների որակման հիմնահարցերը և դրանց վերաբերյալ վարույթների քննության մեթոդիկան	4
4.	<b>IC-003-26</b>	ՀՀ քրեական և քրեադատավարական օրենսդրության արդի հիմնախնդիրները	4
5.	<b>IC-031-26</b>	Դատախազի որոշումների և հանձնարարությունների	2

		վերաբերյալ առարկություններ ներկայացնելու հիմնախնդիրները	
6.	<b>IC-020-26</b>	Հարցաքննության մեթոդները	2
7.	<b>IC-008-26</b>	Փորձագիտական գործունեությունը և դատական փորձաքննությունների ժամանակակից հնարավորությունները	2
8.	<b>IC-006-26</b>	Փողերի լվացման /ահաբեկչության ֆինանսավորման/ հանցակազմի որակման առանձնահատկությունները և քննության մեթոդիկան	4

## ԾՐԱԳԻՐ

ՀՀ ՔՆՆՉԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՈՒՄ ԻՆՔՆԱՎԱՐ ՊԱՇՏՈՆ ԶԲԱՂԵՑՆՈՂ ԱՆՁԱՆՑ 2025  
ԹՎԱԿԱՆԻ ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ

### I. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1. Ուսուցման սույն ծրագիրը (այսուհետ՝ Ծրագիր) ներառում է Հայաստանի Հանրապետության քննչական կոմիտեում ինքնավար պաշտոն զբաղեցնող անձանց (քննիչների) 2026 թվականի լրացուցիչ վերապատրաստման կրթական չափորոշիչները, ուսուցման ձևը, ժամաքանակը և ժամանակացույցը, ինչպես նաև դասավանդվող առարկայական կուրսերի համառոտ նկարագրերը:
2. Ծրագիրը նպատակաուղղված է քննիչների՝ առանձին ոլորտներում անհրաժեշտ մասնագիտական գիտելիքների կատարելագործմանը և որակավորման բարձրացմանը:
3. Կոմիտեում ինքնավար պաշտոն զբաղեցնող անձանց լրացուցիչ վերապատրաստման ժամաքանակը սահմանվում է 30 ակադեմիական ժամ՝ 4 օր տևողությամբ:
4. Վերապատրաստումն առավելապես իրականացվում է դասավանդման ինտերակտիվ մեթոդներով:
5. Վերապատրաստումը նախատեսվում է իրականացնել 2026 թվականի մարտ-դեկտեմբեր ամիսներին:

## II. ԴԱՍԱՎԱՆԴՎՈՂ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐԻ (ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ) ՑԱՆԿ

N	Դասիչ	Անվանում	Ժ/ք
1.	IC-001-26	ՀՀ քրեական իրավունքի արդի հիմնախնդիրներ	12
2.	IC-002-26	ՀՀ քրեական դատավարության արդի հիմնախնդիրներ	12

## III. ԴԱՍԱՎԱՆԴՎՈՂ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐԻ (ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ) ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

### 1. IC-001-26 ՀՀ քրեական իրավունքի արդի հիմնախնդիրներ.

Դասընթացը պայմանավորված է քրեական իրավունքի ոլորտում իրականացված և իրականացվող բարեփոխումների, վիճահարույց հարցերի շուրջ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի, ՀՀ սահմանադրական դատարանի և ՀՀ վճռաբեկ դատարանի իրավական դիրքորոշումների վերաբերյալ գիտելիքներ հաղորդելու, ինչպես նաև դրանք գործնականում կիրառելու կարողությունները զարգացնելու անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է՝

- Գործող քրեական օրենսգրքի հիմնադրույթները,
- հանցագործությունների որակման իմացաբանական հիմունքները,
- ըստ հանցակազմի տարրերի հանցագործությունների որակման առանձնահատկությունները,
- չավարտված հանցանքի և հանցագործությունից կամովին հրաժարվելու դեպքերում արարքների որակման հիմնախնդիրները,
- հանցագործությունների բազմակիության դեպքում հանցավոր արարքների որակման և եզակի բարդ հանցագործություններից դրանց սահմանազատման հիմնախնդիրները,
- քրեաիրավական նորմերի մրցակցության (բովանդակային և տեմպորալ) դեպքում հանցագործությունների որակման հիմնախնդիրները,
- հանցակցությամբ կատարվող հանցագործությունների որակման հիմնախնդիրները
- բլանկետային նորմերով և արժեքավորվող հատկանիշներով նկարագրված հանցագործությունների որակման առանձնահատկությունները,
- ատելության շարժառիթով հանցագործությունների որակման հիմնախնդիրները,
- արարքի հանցավորությունը, քրեական պատասխանատվությունը և պատիժը բացառող հանգամանքները, պատժի ինստիտուտին և պատիժ նշանակելուն առնչվող հարցերը,
- ՀՀ քրեական օրենսգրքի Հատուկ մասով նախատեսված հանցավոր արարքների ճշգրիտ որակման հիմնահարցերը, հարակից հանցակազմերը միմյանցից սահմանազատելու հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ոլորտում օրենսդրական ու իրավակիրառ փորձը,
- իրավաբանական անձի քրեական պատասխանատվության հիմնահարցերը,
- ՀՀ ստանձնած միջազգային պարտավորությունների բովանդակությունը (այդ թվում՝ Միավորված ազգերի կազմակերպության Մարդու իրավունքների վերաբերյալ հիմնական պայմանագրերը, դրանց կիրառման առանձնահատկությունները, ինչպես նաև «Քաղաքական և քաղաքացիական իրավունքների մասին» միջազգային դաշնագրում ամրագրված իրավունքներն ու դրանց ներպետական օրենսդրությունում

կիրառելիության և Կամընտիր արձանագրությամբ հասանելի դարձած ընթացակարգերի հարցերը, Բռնությամբ անհետացած բոլոր անձանց պաշտպանության մասին միջազգային կոնվենցիան և այլն),

- քրեական իրավունքի ոլորտում ՄԻԵԿ-ով երաշխավորված իրավունքների պաշտպանության վերաբերյալ ՄԻԵԴ իրավական դիրքորոշումներն ու ՀՀ նկատմամբ դրանց կիրառման հարցերը.
- քրեական իրավունքի ոլորտում ՀՀ վճռաբեկ դատարանի կողմից կայացված որոշումներով արտահայտած իրավական դիրքորոշումները:

## **2. IC-002-26 ՀՀ քրեական դատավարության արդի հիմնախնդիրներ.**

Դասընթացն անհրաժեշտ է քրեական դատավարության ոլորտում նոր իրավական զարգացումների, վիճահարույց հարցերի շուրջ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի, ՀՀ սահմանադրական դատարանի և ՀՀ վճռաբեկ դատարանի իրավական դիրքորոշումների մատուցման, դրանք գործնականում կիրառելու համապատասխան կարողությունների կատարելագործման համար:

Դասընթացը ներառում է՝

- ՀՀ քրեական դատավարության գործող օրենսգրքի կարգավորումները, տեխնիկական միջոցների կիրառման կարգի վերաբերյալ նոր իրավակարգավորումները, ձերբակալման իրավաչափության բողոքարկման ինստիտուտը, մասնավոր գանգատի գործերի շրջանակի փոփոխությունը, մեղադրյալի բացակայությամբ իրականացվող վարույթը քրեական դատավարությունում, համաձայնեցման և համագործակցության վարույթները քրեական դատավարությունում և այլն,
- ՀՀ քրեական դատավարության մինչդատական վարույթին վերաբերող առանձին ինստիտուտների վերաբերյալ ՀՀ Սահմանադրական և Վճռաբեկ դատարանների իրավական դիրքորոշումները և դրանց կիրառման հիմնահարցերը,
- վարույթի հանրային մասնակիցների փոխհարաբերությունները,
- մինչդատական վարույթի դատական երաշխիքները,
- քրեական գործերով մինչդատական վարույթի էլեկտրոնային կառավարման համակարգի առանձնահատկությունները,
- ՀՀ մասնակցությամբ միջազգային պայմանագրերի կիրառման գործնական հարցերը, այդ թվում՝ Միավորված ազգերի կազմակերպության Մարդու իրավունքների վերաբերյալ հիմնական պայմանագրերի կիրառման առանձնահատկությունները,
- քրեական դատավարության ոլորտում ՄԻԵԿ-ով երաշխավորված իրավունքների պաշտպանության վերաբերյալ ՄԻԵԴ իրավական դիրքորոշումների և ՀՀ նկատմամբ դրանց կիրառման հարցերը,
- քրեական դատավարության ոլորտում ՀՀ վճռաբեկ դատարանի կողմից կայացված որոշումներով արտահայտած իրավական դիրքորոշումները,
- արդար դատաքննության իրավունքի ապահովման արդի հիմնախնդիրները,
- քննչական գործողությունների կատարման ընթացքում ծագող գործնական հիմնահարցերը և նախաքննության ընթացքում քննիչների կողմից թույլ տրվող խախտումները,
- առանձին քննչական գործողությունների կատարման դատավարական և քրեագիտական առանձնահատկությունները,
- դատավարական հարկադրանքի միջոցները,

- ապացույցների և ապացուցման գործընթացի խնդիրները, օպերատիվ-հետախուզական գործունեության արդյունքներն ապացուցման գործընթացում օգտագործելու իրավական կարգավորման խնդիրները, ապացույցների թույլատրելիության հիմնախնդիրները,
- «Վկա» եզրույթի ինքնուրույն նշանակությունը,
- վկաներին հարցաքննելու իրավունքը կամ այն իրավունքը, որ վկաները ենթարկվեն հարցաքննության
- վկայի ներկայությունն ապահովելու համար ողջամիտ ջանքեր գործադրելու պարտավորությունը,
- քննչական և գաղտնի քննչական գործողությունների առանձնահատկությունները, դրանք կատարելու միջնորդություններով՝ պարունակող տեղեկություններ ստանալու դատավարական կարգը,
- հակընդդեմ հարցման (կոնֆրոնտացիայի) հիմնախնդիրները քրեական դատավարությունում:

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔՆՆՉԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՈՒՄ  
ԻՆՔՆԱՎԱՐ ՊԱՇՏՈՆ ՉԲԱՂԵՑՆՈՂ ԱՆՁԱՆՑ (ՔՆՆԻՉՆԵՐԻ) ՀԱՏՈՒԿ  
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ**

**I. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ**

1. Սույն ուսուցման ծրագիրը (այսուհետ՝ Ծրագիր) ներառում է Հայաստանի Հանրապետության քննչական կոմիտեում (այսուհետ՝ Կոմիտե) ինքնավար պաշտոն զբաղեցնող անձանց (այսուհետ՝ քննիչների) հատուկ ուսուցման կրթական չափորոշիչները, ուսուցման ձևը, ուսումնառության ժամաքանակը և ժամկետները, ինչպես նաև դասավանդվող առարկայական կուրսի համառոտ նկարագիրը:

3. Ծրագիրը նպատակաուղղված է քննիչների մոտ հրազենի գործադրման հմտությունների ձևավորմանը և դրանց շարունակական կատարելագործմանը:

4. Ծրագիրն իրականացվում է առկա ուսուցման ձևով:

5. Ուսումնառության ժամաքանակը նախատեսվում է 10 ակադեմիական ժամ: Ուսումնառությունն իրականացվում է մեկ օր ժամկետով:

**II. ԴԱՍԱՎԱՆԴՎՈՂ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԸ (ԴԱՍԸՆԹԱՑԸ) ԵՎ ԴՐԱ ՀԱՄԱՌՈՏ  
ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ**

N	Դասիչ	Անվանում	Ժ/ք
1.	I-S-001-26	Հրազենի գործադրման հմտություններ	10

1. I-S-001-26. Դասընթացը պայմանավորված է քննիչների մոտ հրազենի գործադրման հմտություններ ձևավորելու և դրանք կատարելագործելու անհրաժեշտությամբ: Դասընթացը ներառում է հրազեն գործադրելու, պահելու, տեղափոխելու անվտանգության կանոնները, հրազենային վնասվածքներ ստացած անձանց առաջին բժշկական օգնության հիմունքները, ինչպես նաև հրազենի կիրառման գործնական պարապմունքներ: